

¹Національний університет водного господарства та природокористування м. Рівне

ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ПЛОДОВО-ЯГІДНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Проаналізовано основні аспекти ринку плодово-ягідної продукції, сформовано уявлення про зміну трендів і фактори впливу на його динаміку. Аналізуючи плодово-ягідний ринок України у попередні роки, виявлено, що продукція вітчизняного виробництва складає 75–77%. Інші 25–30% продукції – імпортна – об'єктивно необхідні товари, які складаються в основному з цитрусових, бананів та інших екзотичних фруктів. Плодово-ягідний ринок України є специфічним, держава звертає увагу на його розвиток і підтримку. Відповідно таку ситуацію можна розглядати як ринок можливостей для фермерського бізнесу і господарств. Ще один важливий аспект – це зберігання вибагливої продукції та розширення мережі холодильних складів та власне технологій заморозки, адже вона є специфічною. Також зростатиме потреба у послугах технічного обслуговування, ремонтів, запчастин, виробництва устаткування, специфічної техніки для перевезення. Потрібна і фінансово-організаційна підтримка, страхування та ін. Аналіз також відкриває горизонти з підготовки необхідних фахівців для відповідного ринку, а також для організації капітальних вкладень через різні інвестиційні проєкти. Отож, аналіз плодово-ягідного ринку є важливим аспектом у підготовці управлінських рішень для зацікавлених осіб.

В світі спостерігається збільшення інтересу та попиту до товарів плодово-ягідної галузі, адже інтерес до здорового способу життя та харчування і споживання природних вітамінів є показником якості життя та рівня достатку. В зв'язку з цим значна кількість інвестицій та проєктів в плодово-ягідну галузь спостерігається не тільки в розвинених країнах, а й в країнах з високим природним потенціалом у цій галузі, зокрема і в Україні. Держава підтримує фермерів плодово-ягідного виробництва, існують міжнародні програми підтримки з різними джерелами фінансування, що об'єктивно реалізуються в цій галузі.

Ключові слова: аналіз; ринок; плоди; ягоди; споживання; ціна; державна підтримка; фактори впливу.

Постановка проблеми. Плодово-ягідна галузь є багатогранною і складною частиною сільського господарства. Можна сказати вона відображає тенденції та стан економіки сільськогосподарської галузі

будь-якої країни, адже виробництво плодово-ягідної продукції – це кропіткий, трудомісткий і високотехнологічний процес, пов'язаний з багатьма галузями виробництва та сферами послуг. Це і складна плодово-збиральна техніка, технологічна техніка для посіву, посадки, обробітку та догляду рослин в процесі вирощування плодів. Не менш важливий етап після збору врожаїв транспортування і зберігання різноманітних плодів, щоб зберегти свіжість та вітамінну цінність товару та привабливий вигляд плодів та ягід.

В світі спостерігається збільшення інтересу та попиту до товарів плодово-ягідної галузі, тому що інтерес до здорового способу життя та харчування, споживання природних вітамінів є показником якості життя та рівня достатку. В зв'язку з цим значна кількість інвестицій та проєктів в плодово-ягідну галузь спостерігається не тільки в розвинених країнах, а й в країнах з високим природним потенціалом в цій галузі, зокрема і в Україні. Держава підтримує фермерів плодово-ягідного виробництва, існують міжнародні програми підтримки з різними джерелами фінансування, що об'єктивно реалізуються в цій галузі.

Аналіз ринку плодово-ягідної продукції дає уявлення про зміну трендів і фактори впливу на його динаміку. Цей ринок України є специфічним, також за останні роки держава почала звертати увагу на його розвиток і підтримку. Відповідно таку ситуацію можна розглядати як ринок можливостей для фермерських господарств. І другий аспект – це зберігання вибагливої продукції, розширення мережі холодильних складів та власне технологій заморозки, адже вона є специфічною. Також зростатиме потреба у послугах технічного обслуговування, ремонтів і виробництва устаткування, запчастин, специфічної техніки для перевезення і страхування тощо. Аналіз також відкриває горизонти з підготовки необхідних фахівців для відповідного ринку, а також для організації капітальних вкладень через різні інвестиційні проєкти. Отож, аналіз плодово-ягідного ринку є важливим аспектом у підготовці управлінських рішень для зацікавлених осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний вклад в аналіз та розвиток теоретичних і практичних підходів до аналізу ринку та вивчення проблем, які виникають при виробництві та просуванні продукції садівництва від виробника до споживача здійснили вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як Сало І. А., Попова О. П., Шестопаль О. М., Кондратенко П. В., Пугачов М. І., Шрейєр Д. та багато інших. Частина досліджень дозволяє судити про обсяги виробництва та продажів, основні фактори впливу на поведінку виробників і

споживачів об'єктивні та адміністративні перепони, використання досліджень та ін.

Мета статті (постановка завдання) – проаналізувати ринок плодово-ягідної продукції в Україні, виявити тенденції та особливості його розвитку, поведінки та основні фактори впливу, потенційні можливості і загрози, перспективні шляхи вдосконалення для позитивного розвитку бізнесу в сфері виробництва та зберігання плодів та ягід, які є сезонною та вибагливою продукцією, але разом з тим корисною та прибутковою.

Виклад основного матеріалу. Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС у межах положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яка набула чинності в повному обсязі з 01.09.2017 р., що стимулює виробництво. Проте скорочення фінансової державної підтримки аграрного сектору, формування нових конкурентів має неоднозначний вплив. Ці події по-різному позначилися на функціонуванні та розвитку ринків окремих продуктів у системі продовольчого забезпечення країни. Так, виробники плодоягідної продукції все більше зацікавлені у створенні стандартних партій для збуту в Україні та на ринках країн ЄС, особливо малопоширених ягід, які користуються досить високим попитом. За останні п'ятнадцять років різко збільшилися обсяги виробництва плодів та ягід не лише в Україні, а й у Європі. З огляду на це набуває актуальності питання оцінки розвитку кон'юнктури вітчизняного ринку ягід, зважаючи на їх високу значущість у раціоні харчування населення.

Аналізуючи плодово-ягідний ринок України у попередні роки, загальна пропозиція в середньому представлена продукцією вітчизняного виробництва на 75–77%. Інші 25–30% продукції – імпорт – об'єктивно необхідні товарні поставки, які складаються в основному з цитрусових, бананів та інших екзотичних фруктів. У 2020 році відбувся статистичний спад, адже попит на плоди і ягоди в Україні задовольнявся лише на 71,3%, що складало 58,5 кг на одну особу. Якщо звернути увагу на споживчий кошик українців, незважаючи на корисність і важливість у здоровому раціоні плодів та ягід, вони є фактично на останньому місці за рівнем відповідності споживання, при раціональній нормі – 82 кг на особу в рік без врахування винограду. Це власне вказує на можливість зростання чи наповнення ринку на 25%, тобто ринку плодово-ягідної продукції є куди розвиватися. Разом з тим це не простий процес, адже залежить він від багатьох факторів. По-перше, значна кількість споживачів не вважають фрукти продуктами першої необхідності. По-друге, споживачі з низьким рівнем доходів вимушені обмежувати себе в

таких товарах. По-третє, це рівень культури споживання та обізнаність у корисності різних фруктів та ягід для організму людини [6].

В Україні з виробництва плодів та ягід чітко виражені регіональні лідери – Вінницька, Чернівецька, Хмельницька, Дніпропетровська, Закарпатська області. Разом їх валовий збір у 2019 р. досяг 954,3 тис. т, або 45% від загального виробництва в країні, а їхній валовий збір у 2020 році досягнув майже 50% загального виробництва в країні. Так, лідером з виробництва плодів і ягід на одну особу в 2020 році була Чернівецька область з показником 199 кг/ос. Високі показники підтримувалися у Хмельницькій, Вінницькій та Закарпатській областях – 111–191 кг/ос. Найменше виробляли плодів і ягід з розрахунку на особу в рік у Чернігівській, Сумській, Донецькій, Харківській, Миколаївській та Луганській областях, де виробіток становив 16–34 кг/ос. Така широка розбіжність пояснюється географічними особливостями та розміщенням плодових насаджень, чисельності населення, кількості домогосподарств, що традиційно розвивають своє особисте (міні) господарство. Різняться також по регіонах споживання плодів і ягід на одну особу в рік, міжрегіональний експорт-імпорт продукції суттєво відрізняється від рівня вирощування та переробки [7].

Розвиток та динаміка площ, урожайності, валового збору плодів та ягід по категоріях господарств України. У 2019 р. рівень виробництва плодів і ягід в Україні досяг 2125,2 тис. т, що більше за 2005 р. в 1,3 рази. Основні їхні обсяги одержують у господарствах населення, зокрема у 2019 р. це 83,5%, або 1774,5 тис. т, причому частка вирощених ними плодів становила 83,1%, ягід – 89,1%.

Таблиця 1

Динаміка урожайності, валового збору плодів та ягід по категоріях господарств України [8]

Рік	Усі категорії господарств	У тому числі			
		с.-г. підприємства	до всіх категорій господарств, %	господарства -населення	до всіх категорій господарств, %
Площа плодоносних насаджень, тис. га					
2017	198,5	51,2	25,8	147,3	74,2
2018	198,5	50,7	25,5	147,8	74,5
2019	194,0	46,2	23,8	147,8	76,2
2020	192,1	46,1	23,7	147,9	76,3
2021	191,0	46,0	23,6	147,0	76,4

продовження табл. 1

Урожайність, т/га					
2017	10,3	6,5	62,9	11,6	112,9
2018	12,9	10,8	83,7	13,6	105,7
2019	10,9	7,5	68,6	12,0	110,0
2020	11,0	7,6	68,7	11,3	108,2
2021	11,2	7,2	68,9	11,8	110,1
Валовий збір, тис. т					
2017	2048,0	333,8	16,3	1714,3	83,7
2018	2566,2	551,5	21,5	2014,7	78,5
2019	2125,2	350,7	16,5	1774,5	83,5
2020	2023,9	350,5	16,8	1673,4	83,2
2021	2065,5	330,2	16,0	1735,3	84,0

Серед плодів зерняткових культур у 2019 р. вироблялися переважно яблука – 87,2% (1153,4 тис. т), із кісточкових – вишня – 31,0% (167,5 тис. т), із горіхів – грецькі горіхи – 100,0% (126,1 тис. т), з ягід – суниця – 45,8% (62,6 тис. т) [1]. У 2021 році промислові господарства виробили 121,4 тис. тонн плодів та ягід, що становить 94,2% обсягів попереднього 2020 року. При цьому рівень виробництва плодоягідних культур домогосподарствами збільшився на 3,7% і становив 1431,0 тис. т. Лідерами з виробництва плодів та ягід за вказаний період 2021 року залишаються Хмельницька та Чернівецька області.

Виробництво плодів та ягід на особу в 2019 р. становило 50,4 кг, у тому числі зерняткових – 31,4 кг, кісточкових – 12,8, горіхів – 3,0, ягід – 3,2 кг. Такий рівень нижчий від норми споживання у 1,6 рази. При цьому потреби населення України по регіонах задовольняються нерівномірно. Лідером з виробництва плодів та ягід на особу в 2019 р. була Чернівецька область – 244,8 кг (варто відмітити, що у 2020 році відбувся суттєвий спад виробництва в цій області і становив біля 200 кг/ос.), високі показники у Хмельницькій, Вінницькій та Закарпатській областях – 110,7–163,4 кг. Найменше вироблялося плодів та ягід з розрахунку на одну особу в рік у Чернігівській, Сумській, Донецькій, Харківській, Миколаївській та Луганській областях – 14,3–26,6 кг [2]. В 2020 році ситуація з виробництвом в цих областях покращилася і досягла 16–34 кг/ос. Разом з тим це не суттєві покращення і вони могли бути викликані природньою врожайністю, яка періодично коливається по роках, особливо у особистих господарствах, де спостерігається хороша врожайність через рік. Причиною таких коливань може бути недотримання технології підживлення рослин, що і відображається на врожайності. За

розрахунками, потреба в плодах і ягодах вітчизняного виробництва для раціонального забезпечення населення на 2020 р. має становити не менше 3,8 млн т, у тому числі обсяги експортних поставок до 0,7 млн т та на переробку не менше 0,2 млн т, тобто існує необхідність додаткового формування загальної пропозиції вітчизняних плодів та ягід обсягом до 1,8 млн т. Цінова ситуація на вітчизняному ринку плодів і ягід характеризується наступними тенденціями. Закупівельні ціни носять змінний характер, реалізація плодів та ягід зросли в 1,5 рази. Проте в 2018 р. ціни знизилися порівняно з попереднім роком у 1,7 рази до 5054,0 грн/т, що пояснюється надмірним збільшенням ринкової пропозиції яблук. У 2019 р. ціни перевищували рівень минулого року на 25,4% через зниження обсягів виробництва та зростання рівня цін на енергоресурси і засоби виробництва [2]. Зростання цін спостерігалось і в 2020 році, оскільки була меншою врожайністю у основних областях виробників, зокрема яблук. В 2021–2022 роках ціни зростали з об'єктивних причин і носили контрастний характер. Оскільки різні виробники і постачальники та сорти продукції, відтак різниця в цінах сягала в два і більше разів. Ринковим регулятором тут виступили особисті господарства, які могли конкурувати зниженням цін і таким чином погасили зростання цін на промислові плоди і ягоди. Тобто ринок через наповнення стабілізувався.

В ягодах органіка вже не є лідером, як 5 років тому. Різниця в ціні, порівнюючи з конвенційною ягодою, сьогодні становить 20–30% [4]. Споживання органічних продуктів у всьому світі показує позитивну динаміку. І навіть у складний «ковідний» 2020 рік саме органіка (в тому числі і в ягодах) стала драйвером розвитку ринку. Більш того, споживачі розширюють бажаний асортимент органічних продуктів. У сезон 2020–2021 клієнти хочуть купувати органічну бузину, агрус, черешню, крім звичних дикоросів та малини.

Актуалізується ще один глобальний тренд 2020–2022 років, який набуває популярності і далі, – це запит на усталення здоров'я і довголіття. Теоретики стверджують, що люди можуть і хочуть жити довше. Отже, ягода не простий літній десерт або солодкий перекус. Це новий стиль харчування та джерело корисних мікроелементів, на яких ґрунтується і фармацевтична індустрія. Україна щорічно експортує в країни Азії більше ніж 8 тисяч тонн замороженої чорниці. Після оглибленої переробки на заводах Китаю та Японії наші ягоди перетворюються на екстракт антоціану, вартість якого в сотні разів перевищує вартість проданої нами сировини, що є повчальним. Доцільно планувати вдосконалення, оскільки ми на початку технологічного ланцюжка, то необхідно розвивати актуальні

високотехнологічні переробні виробництва, створювати унікальний і дорогий продукт, щоб заробляти в Україні.

Аналізуючи обсяги виробництва, за останні роки спостерігаємо в цілому відносну стабільність обсягів виробництва плодів та ягід в Україні. Було певне статистичне зниження біля 6% обсягів у 2020 році відносно 2015 року. Водночас у 2017, 2018 та у 2021 роках було зростання на 10% обсягів виробництва відносно того ж 2015 року. Це відбувається з багатьох ринкових та регуляторних причин, проте ж основна причина – це природний фактор (врожайний рік). Сприятливі природні умови та дотримання технології вирощування плодів і ягід в кращі 2018 та 2021 роки показують середнє зростання на 20–25%, а по окремих культурах і більше. Проте в середньому за довготривалий період виробництво плодів і ягід в Україні тримається в межах трохи більше 2 млн т, а в кращі природні роки 2,5 млн т.

Таблиця 2

Основні показники виробництва плодів та ягід усіма категоріями господарств

Культури	Роки					2020 р. до 2015 р., %
	2015	2017	2018	2019	2020	
<i>Виробництво, тис. тонн</i>						
Культури плодові та ягідні, зокрема:	2152,8	2048,0	2571,3	2118,9	2023,9	94,0
культури зерняткові, з них:	1360,0	1248,0	1653,0	1317,0	1272,8	93,6
яблуня	1179,6	1076,2	1462,4	1154,0	1114,6	94,5
груша	170,6	165,4	183,2	155,3	152,3	89,3
айва	7,4	6,4	7,4	...	5,8	78,4
культури кісточкові, з них:	547,6	564,5	625,9	539,3	510,6	93,2
слива	184,0	200,5	198,1	181,1	173,2	94,1
вишня	192,9	172,3	218,7	167,5	174,6	90,5
черешня	76,6	70,9	84,6	68,6	63,6	83,0
абрикос	64,9	86,7	111,7	83,7	69,5	107,1
персик	15,6	19,9	26,4	24,2	17,1	109,6
культури ягідні, з них:	130,1	126,8	138,3	136,7	127,3	97,8
суниця та полуниця	64,0	55,0	62,3	62,6	55,2	86,3
малина й ожина	30,4	34,2	35,2	35,5	35,3	116,1
смородина	25,5	27,1	29,6	26,6	25,8	101,2
аґрус	6,6	7,8	8,2	8,1	8,1	122,7
горіхи, з них:	115,1	108,7	127,2	125,9	113,4	98,5
горіх волоський	115,1	108,7	127,2	125,9	113,3	98,4

Такий обсяг виробництва дає можливість наситити власний ринок та експортувати продукцію. Є звичайно складнощі, зокрема

відповідність якості продукції міжнародним стандартам та дотримання умов зберігання і транспортування. Проте ці процеси вдосконалюються і рівень їх дотримання зростає.

Смородина – це одна з перспективних ягід, ціна на яку залежить від урожаю та упродовж кількох років коливалась від 0,4 до 1,4 євро/кг. Ринок цієї ягоди стабілізувався і не викликає особливого зацікавлення традиційних фермерів. Проте зацікавлені фермери Нової Зеландії створили свій унікальний продукт – смородину з найбільшою кількістю антиоксидантів (> 1200 мг) і вітаміну С (>150 мг/100г) [3]. Досвід – це можливість в Україні вирощувати аналогічний сорти з подібними параметрами. Ціни на ягоди на ринку України в 2020–2021 рр. знаходились на історично високих рівнях, головна причина – несприятливі погодні умови, але вдосконалити технологію можливо, щоб це була прибуткова справа.

Протягом 2020–2021 років найбільше зросли гуртові ціни на суницю садову (полуницю) – в середньому в 2,6 рази. Кілька хвиль заморозків, остання з яких була в другій половині травня, чого раніше ніколи не було в історії, знищили значну частину врожаю. Тому пропозиція суниці різко знизилася, а ціни зросли. У 2022 році найдорожче господарства продали суницю сорту «Аня». Вона менш урожайна за інші, але її вирощують, щоб чимось виділитися серед інших виробників, – ягода цього сорту дуже пахуча та смачна при хорошій агротехніці та дотриманні технології. Також добре себе зарекомендувала «Мальга», але вона складніша з підживленням, любить більше кальцію та селітри ніж сорт «Мурано», який у господарствах залишається основним. Щодо цін 2022 року, то вони стартували з відпускнуї ціни на ремонтантну суницю з 130 грн/кг, а закінчили 300 грн/кг (у жовтні), зокрема на гуртовому львівському ринку «Шувар». Середня ціна ягоди за сезон склала \$2,5.

Останнім часом на світовому ринку виробляється та споживається велика кількість замороженої плодово-ягідної й овочевої сировини. Лідерами в її споживанні є Велика Британія, Німеччина, Франція (понад 100 кг за рік на душу населення). В Україні ця частка поки що майже у 20 разів менша. На ринку замороженої плодоовочевої продукції в Україні у роздрібній торговельній мережі переважають заморожені фрукти й овочі виробництва польських фірм (Zgoda, Hortex та інші), що обумовлено високою конкурентоспроможністю продукції польського виробництва. Серед країн-постачальників також Франція, Німеччина, Молдова (2,5% від обсягу ввозу такої продукції), Італія (2,1%) [4].

Висновки. Отож, підсумовуючи наше дослідження, можна назвати кілька основних проблем, які уповільнюють розвиток плодово-ягідної галузі в Україні: відсутність достатньої кількості вітчизняного устаткування для шокового заморожування плодів й овочів; нестача кваліфікованих фахівців менеджерів та технологів, які розуміються на сучасних процесах заморожування, їхніх особливостях, здатних розвивати й засвоювати нові технології заморожених напівфабрикатів, орієнтовані на мінімізацію втрат цінних біологічно активних речовин під час заморожування, зберігання й дефростації біооб'єктів; складність залучення фінансових ресурсів для впровадження інновацій у виробництво; залежність формування ціни на заморожену продукцію від погодних умов, урожаю та попиту на неї. Також сезонний чинник сильно виражений як у вирощуванні, так і в споживанні, все це можна змінити, але потрібен час та тривалі інвестиції як у виробництво, так і створення нової культури споживання. У літні й осінні місяці рівень продаж знижується вдвічі порівняно з зимово-весняним періодом. Вирішення вищезазначених складнощів через різноманітні (комплексні) підходи організаційного і технологічного характеру та усунення зазначених проблемних складових стабілізує розвиток цієї галузі.

1. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 20.05.2023). 2. URL: <https://www.schweizerbauer.ch/marktpreise/marktmeldungen/aepfel-rekordernten-mit-folgen45251>. (дата звернення: 20.05.2023). 3. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України / за ред. О. М. Прокопенко. Київ : Держстат, 2019. 58 с. 4. Сало І. А. Розвиток ринку плодів та ягід в Україні. *Економіка АПК*. 2020. № 3. С. 16–25. 5. Системи підтримки прийняття рішень. URL: https://msn.khnu.km.ua/pluginfile.php/308246/mod_resource/content/2.pdf. (дата звернення: 20.05.2023). 6. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/popyt-na-plody-i-yagody-zadovolenyj-na-71/> (дата звернення: 20.05.2023). 7. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/promyslove-vyrobnytvo-fruktiv-v-ukrayini-skladaye-lyshe-17-vid-zagalnogo/>. (дата звернення: 20.05.2023). 8. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/najbilshe-plodiv-ta-yagid-vyroshhuyut-domogospodarstva/>. (дата звернення: 20.05.2023). 9. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/najbilshe-plodiv-ta-yagid-vyroshhuyut-domogospodarstva/>. (дата звернення: 20.05.2023). 10. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/popyt-na-plody-i-yagody-zadovolenyj-na-71/>. (дата звернення: 20.05.2023). 11. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/cziny-na-chereshnyu-riznyatsya-u-try-razy/>. (дата звернення: 20.05.2023).

REFERENCES:

1. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (data zvernennia: 20.05.2023).
2. URL: <https://www.schweizerbauer.ch/marktpreise/marktmeldungen/aepfel-rekordernten-mit-folgen45251> (data zvernennia: 20.05.2023).
3. Balansy ta spozhyvannia osnovnykh produktiv kharchuvannia naseleнням Ukrainy / za red. O. M. Prokopenko. Kyiv : Derzhstat, 2019. 58 s.
4. Salo I. A. Rozvytok rynku plodiv ta yahid v Ukraini. *Ekonomika APK*. 2020. № 3. S. 16–25.
5. Systemy pidtrymky pryiniattia rishen. URL: https://msn.khnu.km.ua/pluginfile.php/308246/mod_resource/content/2.pdf. (data zvernennia: 20.05.2023).
6. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/popyt-na-plody-i-yagody-zadovolenyj-na-71/> (data zvernennia: 20.05.2023).
7. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/promyslove-vyrobnycztvo-fruktiv-v-ukrayini-skladaye-lyshe-17-vid-zagalnogo/>. (data zvernennia: 20.05.2023).
8. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/najbilshe-plodiv-ta-yagid-vyroshhuyut-domogospodarstva/>. (data zvernennia: 20.05.2023).
9. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/najbilshe-plodiv-ta-yagid-vyroshhuyut-domogospodarstva/>. (data zvernennia: 20.05.2023).
10. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/popyt-na-plody-i-yagody-zadovolenyj-na-71/>. (data zvernennia: 20.05.2023).
11. URL: <https://agrotimes.ua/ovochi-sad/cziny-na-chereshnyu-riznyatsya-u-try-razy/>. (data zvernennia: 20.05.2023).

Stasiuk B. B. [1: ORCID ID: 0000-0002-0859-5681],

Senior Lecturer

¹*National University of Water and Environmental Engineering, Rivne*

TRENDS OF CHANGES IN THE FRUIT AND BERRY MARKET OF UKRAINE

The main aspects of the market of fruit and berry products were analyzed, an idea was formed about changing trends and factors affecting its dynamics. Analyzing the fruit and berry market of Ukraine in previous years, it is observed that the products of domestic production make up 75–77%. The other 25–30% of production is imported - mostly objectively necessary goods, which consist mainly of citrus fruits and bananas and other exotic fruits. The fruit and berry market of Ukraine is specific and the state pays attention to its development and support. Accordingly, such a situation can be considered optimistically as a market of opportunities for farming business and farms. Another important aspect is the storage of demanding products and the expansion of the network of cold stores and freezing technologies, because it is specific. The need for maintenance services, repairs, spare parts, production of equipment, and specific equipment for transportation will also grow. Financial and organizational support, insurance, etc. are also needed. The analysis also opens horizons for the training of the necessary specialists for the relevant market, as well as for the organization of capital investments through various investment projects. Therefore, the analysis of the fruit and

berry market is an important aspect in the preparation of management decisions for interested parties.

In the world, there is an increase in interest and demand for the products of the fruit and berry industry. After all, interest in a healthy lifestyle and nutrition and consumption of natural vitamins is an indicator of the quality of life and the level of wealth. In this regard, a significant number of investments and projects in the fruit and berry industry are observed not only in developed countries, but also in countries with high natural potential in this field, in particular in Ukraine. There is state support for fruit and berry farmers, international support programs with various funding sources that are objectively implemented in this field.

Keywords: analysis; market; fruits; berries; consumption; price; state support; influencing factors.

Отримано: 27 травня 2023 року
Прорецензовано: 01 червня 2023 року
Прийнято до друку: 23 червня 2023 року